

COLLECTIEF²

(COLLECTIEF TOT DE TWEEDE)

Koninklijke Academie voor
Schone Kunsten Antwerpen

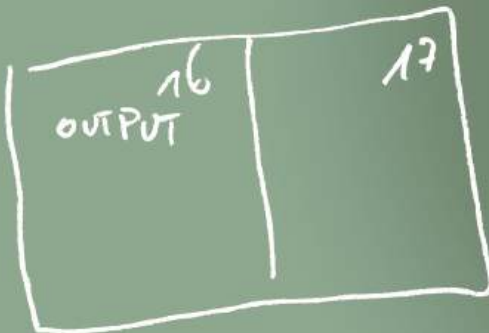
SAMEN + RITUELEN + ENERGIE

AP HOGESCHOOL
ANTWERPEN

EDUCATIEVE
MASTER
BEELDENDE
KUNSTEN

Collectief²

IN HOUDSTAFEL

COLLECTIEF²? WIE?²

WAT HEBBEN WIJ GEDAAN?³

MAAR WAAROM?⁴

ONZE EXPERIMENTEN

INTERN⁸

EXTERN¹⁰

WELK ARTISTIEKE RITUELEN?¹²

COLLECTIEVE BELEVING¹⁴

COLLECTIEF² ? WIE?

Brampten Jaimyoke heet u welkom. Collectief² (verder ook C²) verbindt zich door de nood aan collectiviteit in een hyper-geïndividualiseerde maatschappij. Een nood om iedereen (kinderen, jongeren en volwassenen), waaronder ook wij als collectief, samen te brengen en een verbindingsgevoel op te wekken. Daarvoor werkten we met interne en externe partners als Samenschool (artist-run buurthuis en printatelier), Radio Centraal, Europese School Mol, ArtEconomy, Domestic City en de openbare ruimte. C² bestaat uit Rabten Tenzin, Joke Caimo, Bram De Laet en Jaimy Van der Sloten.

"Emergentie sommen zijn sommen waarbij het geheel meer of anders is dan de som van de afzonderlijke delen. Dit betekent dat nieuwe eigenschappen of gedragingen ontstaan die niet te herleiden zijn tot de individuele componenten."

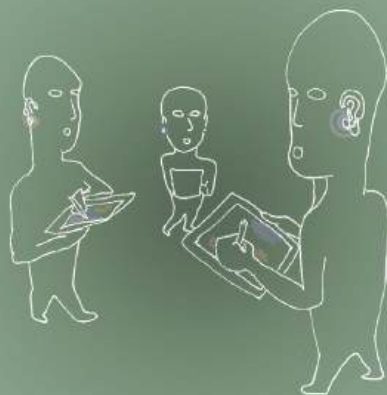

WAT HEBBEN WIJ GEDAAN?

Onze hoofdvraag is 'Hoe kunnen we collectieve energie opwekken door artistieke rituelen te initiëren?'. Wij kiezen voor de bewoording ritueel omdat wij dit zien als een transformatief proces waarbij groepsverbinding ontstaat. Het is uitnodigend, participierend, speels en verbindend. Uiteindelijk kan het ook gezien worden als interventie maar we waarderen de warme uitnodiging van een ritueel. We besloten vanaf het begin een ruimte te creëren voor een kunstzinnige, procesmatige en experimentele aanpak met onze eigen artistieke praktijk als referentiekader.

We ontwikkelden binnen het collectief wekelijks een ritueel en testen dit uit. We speelden met de integratie van zintuigen. Om de samenwerking vlot en met een collectieve instelling te laten vloeien, bekijken we constant mogelijke beslissingsvormen in het collectief. Hoe kunnen we iedereen hun stem laten horen? Hoe moeten we inzetten op een open en veilige communicatie? Het was cruciaal voor ons om horizontaal tewerk te gaan zodat iedereen vanuit diens sterkte de verantwoordelijkheid op zich kon nemen.

In ons ervaringsgericht onderzoek vroegen we ons af hoe we drie rituelen laagdrempelig naar buiten konden

brennen. We hechten en staan stil bij de invoer van de deelnemers. Hoever kunnen we de structuur van het ritueel op voorhand bepalen? Of laten we hun de richting en vorm zelf beslissen? We doen ook experimenten met onze collega's. Eenmalige rituelen naast de interne testen. Hieruit werkten we verder met onze externe partners. Al deze werden samengevoegd in het hand-in-hand boek, dat u achteraan dit magazine kan terugvinden via de QR-code. Via dit boek nodigen we iedereen zoals u, uit om een ritueel te activeren met als doel collectieve energie op te wekken.

MAAR WAAROM?

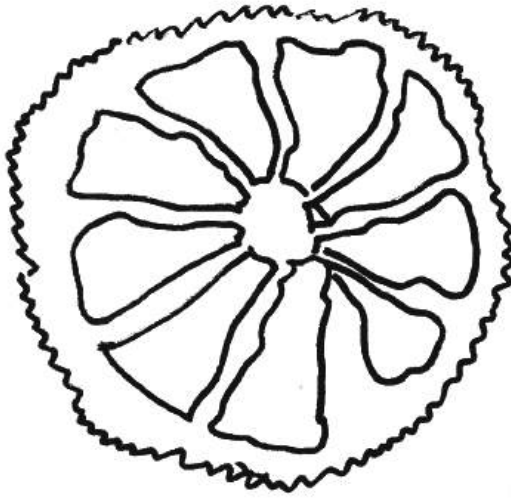

Collectief zijn is een actie op zich; het is een actie afgestemd op de aard van onze samenleving. Een poging naar collectiviteit is dus niet louter een tegenreactie ten aanzien van onze groeiende hyper-geïndividualiseerde maatschappij. Er is ruimte voor ontwikkeling van individualiteit. Het is een ontwikkelingsproces waar de uniekheid van een individu verweven is met bewustzijn van verbondenheid met het collectief, de gemeenschap en de hele wereld. We zien daarom het nut van individualiteit in. De twee versterken elkaar. Door middel van een horizontale samenwerking en onze artistieke rituelen betrekken we het individu in een groter geheel van samenhang. Op deze wijze kunnen we een collectieve energie laten groeien.

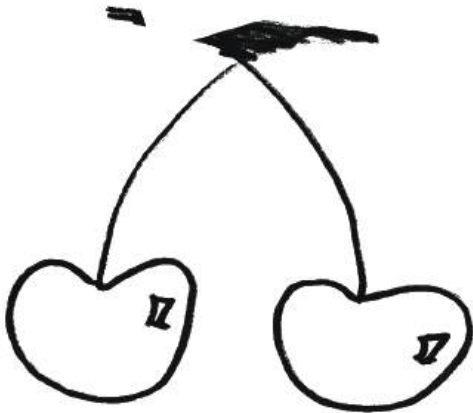
Wat is collectieve energie? Het is een ervaring wanneer in een samenwerking, we samen iets proberen te bereiken dat niet mogelijk is individueel. Met ons hand-in-hand boek willen we mensen aanmoedigen om een ritueel te initiëren, samen te spelen, werken, open te zijn, te delen en verbinden. Een hoop dat mensen de kracht van collectieve energie verder doen groeien en verspreiden in hun dagelijkse leven.

DELE N

"After all, who really wants to write on what he does? A whole career is devoted to imagining things and if the artist is to be at all interested in taking his pulse as though he were a patient to be examined, he must find some way to turn this procedure into an adventure, a form of life itself." - Alan Kaprow

ONZE EXPERIMENTEN

Bij onze eerste officiële bijeenkomst trokken we naar buiten in plaats van binnen aan tafel te zitten, een wandelvergadering. Tijdens de wandeling maakten we spontaan de regels van het spel. Welke weg kiezen we en hoe? Zo ontstond de methode om een munt op te gooien om een beslissing te maken. Of wanneer er tot drie geteld wordt wijst iedereen tegelijkertijd naar een richting van eigen keuze. Iedereen had ook recht op veto zodat de meerderheid niet altijd de richting van het collectief bepaalde. Met deze speelse manier gingen we in gesprek over sociaal geëngageerde kunstpraktijken, valkuilen bij samenwerking, besluitvorming en tot een consensus komen binnen een collectief. De start van ons verhaal.

“Elke online intervisie werd onverwacht een productiemoment in zichzelf. We werden samen deel van iets; van een virtuele absurde ruimte. Was deze ervaring een dada kunstwerk? De vraag rees: "Is het meerstemmigheid of kakafonie?"- Kristof Van Gestel

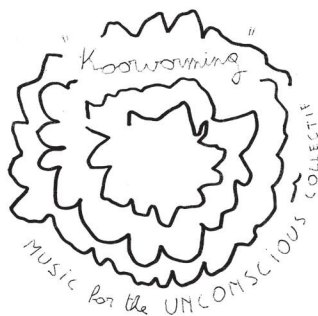

De wandelvergadering maakte duidelijk dat ons onderzoek een onconventionele richting opgaat. We kozen voor een organische procesmatige werkmethode omdat het een natuurlijke en menselijke manier is. Het bood ons eveneens ruimte om te experimenteren. We lieten sindsdien die speelse attitude nooit los. We deelden ons individuele speurwerk aan de hand van een spreektafel. Een werkvorm waar de onderzoeker een vraag uit zijn bron formuleert en de rest van de groep discussieert. Terwijl het gesprek aan de gang is tekent de onderzoeker een lijn, zonder het kleurpotlood op te heffen. Hierdoor wordt de conversatie visueel gearchiveerd binnen vier velden in de tekening: abstract, anekdotisch, theoretisch en concreet.

INTERN

"Jullie flyer is meer dan lovenswaardig verzet wanneer de wereld brandt en gekken de knoppen beheren. Rijkdom vertaalt zich niet alleen in wat er te verdienen valt, maar vooral in geluk in je eigen hoofd." - Salud Campaert LIGO

Bij een bijeenkomst experimenteerden we constant met nieuwe ideeën. Vervolgens werd er steeds gereflecteerd over veiligheid en elementen die we wilden behouden of aanpassen. Tijdens een van die speelden we met bewegingsgesprekken, lichamelijke interactie zonder woorden. In een tijdspanne van vijf minuten moesten we elkaar spiegelen. De nadruk op geen verbale communicatie gaf een intense concentratie. De afwisseling van de rollen tussen initiatienemer en volger gaf een intrigerend inzicht op onze horizontale werkstijl. Ook duwden we met onze handen op elkaars schouders voor vijf minuten. Er was een lijn in het midden. De oefening ging niet over winnen of verliezen. Het is eerder om de twee apart te houden, terwijl men de kracht van elkaar voelde. Onbesproken stemden je je krachten af op elkaar. De nadruk lag op het moment zelf, op het doen en niet een eindresultaat. De sessie liet ons denken over: wanneer neem je de leiding en wanneer volg je?

Een volgend experiment van collectief2 werd geïnspireerd door, Paul Ryan, videokunstenaar, docent en schrijver, die het 'Threeing' concept ontwikkeld. Het is een driekleurige stok, rood, blauw en geel, waar elke kleur een rol representeert: R= Initiatiefnemer B=Respondent G=Bemiddelaar. Bij een spreekbeurt of een actie nemen mensen binnen een groep een rol. Met dit principe deden we

bewegings- en tekenoefeningen. Iemand nam het rode kleurpotlood en tekende eerst een lijn of een vorm op het blad. Diegene met blauw reageerde erop en de persoon met de gele kleur schetste iets ertussen. Bijgevolg ontstond er een collectieve tekening. De afwisseling van de rollen weerspiegelden de interne samenwerking. We kozen bewust om aan niemand een vaste rol te geven. Doorheen het onderzoek namen elk van ons de verschillende rollen aan. Soms initieerde een persoon een sessie en de rest droeg een ondersteunende rol. Of zoals bij de eindfase van ons onderzoek, nam iedereen een hoofdtaak op betreffende de output, magazine tekst en ontwerp. Maar we ondersteunen en helpen bij elkaars taak.

EXTERN

Ondanks de vlotte werking binnen het collectief, vroegen we ons af hoe andere met onze artistieke ritueel zouden omgaan. Hoe kunnen we het laagdrempelig en toegankelijk maken? We pasten een vaste structuur toe: check-in, het ritueel, check-out. De Check-in zorgde voor een veilig gevoel bij de deelnemers zodat ze een idee kregen over onze manier van werken. Met de check-out sloten we het ritueel af en keerden we rustig terug naar het dagelijks leven. De apero-avond is een moment waar alle onderzoeken (van dat jaar) een testcase brengen voor feedback bij medestudenten en docenten. Tijdens deze namen we deze structuur aan.

Eerst moesten de deelnemers hun handen wassen. Hierna namen ze een van de drie aangeboden citrusvruchten die hun groep bepaalde. We hadden toen drie rituelen gedaan aan de hand van verschillende zintuigen: tekening door koffiegeruis te blazen, koorvorming en een tal van bewegingsoefening. Ze bevatten een speels element en een vrijheid die de deelnemers intrigeerde. Bij de check-out schonken we thee aan de deelnemers en reflecteerden we over de rituelen. geluiden samen te maken. Met ons vier in een kring, oortjes in ons oor en ogen dicht maken we een koor al luisterend naar het geluid van elkaar.

Het ritueel met de koffietekening en het fysieke duw- en trekwerk hebben we herhaald tijdens een workshop van ArtEconomy waar mensen met artistieke en niet-artistieke achtergronden aanwezig waren. Ook deelden we een ritueel bij Domestic City waar we een dag lang recepturen schreven voor collectiviteit en uiteindelijk het ritueel 'Papier dekenen' uitvoerden.

In Europese school in Mol werkten we met doelgroep jongeren van drie klassen. Het doel van het ritueel was om een collectief verhaal te maken met tekening. We brachten een minimaal kader: verzin en teken individueel een onbestaand karakter. Scheur het uit het A4 papier. Teken met de groep een achtergrond op A0 papier. Breng alle getekende karakters samen met als thema: samenwerking. Waar het verhaal zich afspeelt en hoe ze het verhaal gingen brengen mochten ze zelf bepalen. De openheid stimuleerde niet alleen de fantasie maar zorgde ook voor diverse manieren van

verhaalvertelling. Sommige groepen stelden het voor als een theaterstuk en andere met verteller(s). Er werden live soundeffecten gemaakt, karaktertekeningen bewogen en dialoog uitgesproken. De verhalen waren levendig aan elkaar gedeeld.

Er is altijd wat spanning voordat wij een ritueel initiëren. Tijdens en na de actie, voelen we dat we de juiste stappen zetten. Het gaat niet altijd als gepland. We spelen in op het moment zelf. Het ritueel 'Samen online naar de zon kijken en de plaats op de aarde delen' op Radio Centraal werd verhinderd door een technisch probleem. Maar we zetten het voort met wat we konden en ondersteunden elkaar door naar de radio te bellen. Ismael, onze klasgenoot, was toevallig aan het luisteren.

"Jullie maakte mij bewust over mijn plaats op aarde en van de aanwezigheid van de zon. Een Simpel idee dat werkt in zijn absurditeit" - Ismaël Iken

WELK ARTISTIEKE RITUELEN?

Het Hand-in-handboek is een verzameling van artistieke rituelen die wij maakten. De output is in de vorm van invulflyers; het is een uitnodiging voor de mensen om het ritueel zelf te organiseren. De gevarieerde rituelen geven de mogelijkheid voor verschillende contexten. Aan de achterkant staan er instructies, ruimte voor feedback en reflectie van de deelnemers en organisator.

We streven naar een toegankelijke en uitnodigende output. Met dit in ons achterhoofd is het invulflyerboek in A5-formaat, licht en draagbaar. De flyers zijn even gemakkelijk te scheuren zodat de ritueel organisator het gemakkelijk kan kopiëren en verspreiden. De informatie over het ritueel is uitgedrukt in een tekening met titel en een extra zin. We willen dat zowel de organisator als deelnemers weten wat het ritueel juist inhoudt. Met die kleine stap ontmoeten de twee elkaar op hetzelfde niveau. 'Afwijken van de instructies is zeer welkom' staat aan de achterkant van alle flyers. Een uitnodiging van ons om vrijheid en uitdaging te creëren bij een ritueel. We willen iedereen de hulpmiddelen geven om op een boeiende en eigenwijze manieren aan samenwerking te doen. Deze output is maar een deel van ons proces. Het is geen einde want we zijn gedreven actief te blijven.

hand-in-hand-boek

Dit boek bundelt onze experimenten in het opwekken van collectieve energie. Het is een uitnodiging om zelf aan de slag te gaan - om samenwerkingen te starten met mensen om je heen, op het moment dat het zich aandient.

Voor iedereen die mee collectieve energie wil genereren, er over wil nadenken en vooral: het wil doen.

Sla het boek open op een willekeurige pagina en volg de instructies.

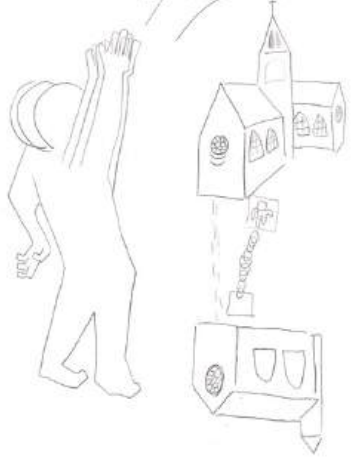
Handleidingen en suggesties
Doe- & invulactiviteiten

Onze bevindingen, of iets is geslaagd, of juist een onverwachte uitkomst had.

COLLECTIEF 2

village community stores their
 , to be managed collec-
 face an unpredictable
 rise was as a meta-
 he possibility
 al resources
 nt to be

DORPSBAL
 DOE JE MEE?

Waar: Wanneer:
 Wie: Contact:
 Koninklijke Academie voor
 Schone Kunsten Antwerpen COLLECTIEF 2

Deze flyer maakt deel uit van het hand-in-handboek. Een flyerboek met happenings/rituelen en interventies die gericht zijn om collectieve energie en een gevoel van verbinding te doen ontstaan. Het volledige boek met meer info vind je hier.

- Actie: Dorpsbal
1. Nodig de mensen uit je dorp uit om op het kerkplein te verzamelen
 2. Geef de instructies voor dorpsbal: Het doel van het spel is om de bal op het kerkplein van een naburig dorp te krijgen. Je mag de bal met handen en voeten verplaatsen. Als je de bal hebt mag je niet lopen, aan de hand van passen naar andere spelers kan je verder geraken.
 3. Wanneer iedereen de instructies heeft begrepen mag de eerste pas gegeven worden.
 4. Zet als organisator je GPS op om zo de gezamenlijke route uit te tekenen.
 5. Optioneel kan je de aankomst vieren

Afwijken van deze instructies is zeer welkom!

Aan het eind vh ritueel kan je volgende vragen aan de groep stellen:

- Heb je de meerwaarde van het collectieve gevoeld? En zo ja, waar zat dit in?
- Voelde je de collectieve energie? Hoe voelde je dit? Had je die op een andere manier wel kunnen voelen?

Vraag voor jou als organisator:
 Wat is jouw bevinding als organisator? Heb je suggesties ter verbetering of andere ideeën? Zijn er eventueel foto's gemaakt van je evenement?

Zou je deze met ons willen delen? info@samenschool.org

together wit
 and Grafis
 through G
 collective of
 cannot be transpo
 other contexts, not ea
 investment of time and

COLLECTIEVE BELEVING

Wij zijn : Brambten Jaimyoke

Wij zijn GEÏNTERESSEERD IN:

Getekende muzikale theaterstukken die gefotografeerd worden

~~ONS~~
~~MIJN~~ FAVORIETE ASPECT VAN COLLECTIEF Z:

zijn het experimentele karakter van onze acties en omgaan met onderzoek. Het niet verwaarlozen van filosofische toetsen en ons kunstenaarschap in de zoektocht naar het educatieve. De onverwachte spanning/ energie hoe rituelen collectief tot stand komen. Van alles een ritueel maken

DIT VINDEN WIJ EEN MOOIE KLEUR:

groen-roos-blauw-geel = r:128, g:176, b:115

WIJ DROMEN DAT ~~MIJN~~ COLLECTIEVE ENERGIE

wereldvrede, vrijheid in zijn, jezelf kunnen zijn, geen uniformiteit bewerkstelligd, het genot van samenwerken waarderen zonder een specifiek doel in gedachten en een hyper-geïndividualiseerde samenleving achterlaten.

KNELPUNTEN VAN COLLECTIEF²:

Hoe blijven we horizontaal te werk gaan? Wie doet wat? Wat zijn de verwachtingen? Hoe gaan we om met verschil in meningen? Wat laat je los en waar ga je voor? Wat is collectief? Wat is individueel? Hoe gaan we best te werk bij het reflecteren? Hoe creëren we een gemeenschappelijke taal?

~~MUS~~ MUISN LIEVELINGSDIER IS:

Varkenshond= Vlinder+
mier+mot+ijsbeer

Bij WELK MOMENT VOELDE ^{wij} ~~WE~~ DE COLLECTIEVE ENERGIE HET MEESTE:

Tijdens een etentje met Patries Wichers – die wij hadden uitgenodigd – deelden we niet alleen een Ethiopische maaltijd, maar ook haar bijzondere kijk op rituelen en hun emanciperende kracht. Samen Ethiopisch eten met onze handen werd een intiem ritueel van verbinding en gelijkwaardigheid.

Patris is een Belgische performance-kunstenares met Indonesische roots. Ze werkt ritueel, uitnodigend en participatief, vaak met kinderen en diverse groepen binnen de organisatie MUS-E. In haar sessies creëert ze ruimte voor ontmoeting, reflectie en gezamenlijke beleving.

Andere rollen aanpak- Bij het ontstaan van het collectief besloten we een rollen structuur te hanteren. Hierbij was er een leidende, communicatieve, noterende en digitaal verwerkende functie. Na verloop van tijd merkten we op dat deze manier van werken anti-horizontaal was. Een collectief kan werken in een rollenspel. Maar wij gingen hiertegen in omdat we voelde dat het ons beperkte in termen van vrijheid. Dat iemand enkel in zijn rol ging handelen en niet in een geheel. Het feit is ook dat deze aanpak meer uitdaging geeft, iets waar we actief in willen spelen.

Ons speels onderzoek proces- Het creëerde een ruimte om dingen te testen zonder de angst om te falen. Door in te spelen op elkaars ideeën en sterkte groeide de vertrouwdheid binnen het collectief.

ONZE LIEVELINGSMAALTIJD:

Ethiopische keuken (een collectieve maaltijd met onze handen delen)

COLLECTIEVE BELEVING

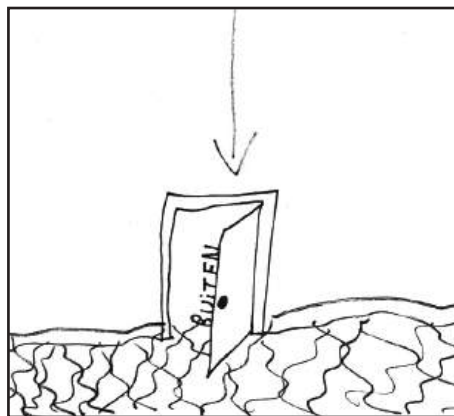
COLLECTIEF

JAIMY VAN DER SLOTEN

Joke CAIMO

RABTEN TENZIN

BRAM DE LAET

MET DANK AAN:

EUROPESE SCHOOL MOL

SAMENSCHOOL

RADIO CENTRAAL

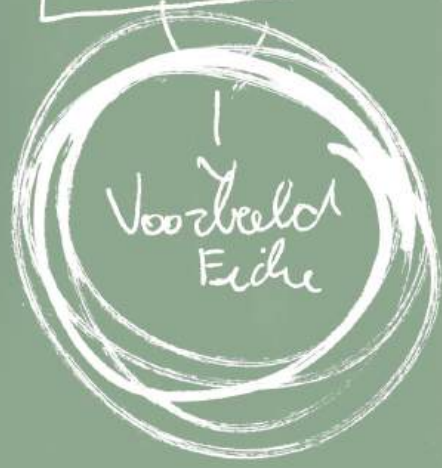
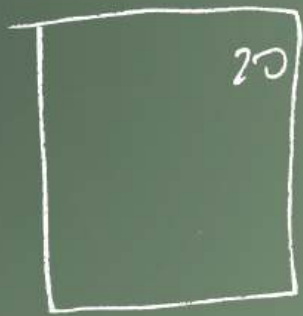
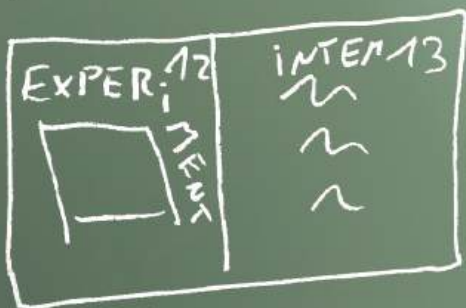
LIGO

DOMESTIC CITY

ARTECONOMY

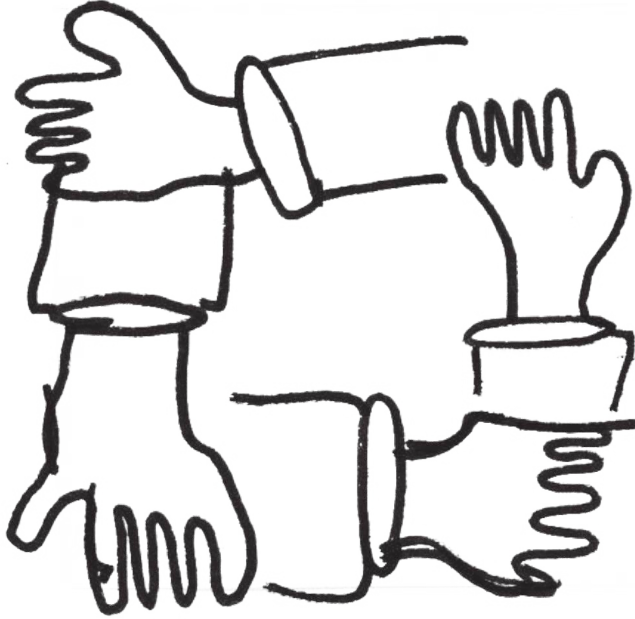
IEDEREEN DIE PARTICIPEERDE

EDUCATIEVE ~~MAST~~ KASKA
MASTER

COLLECTIEF S

(COLLECTIEF TOE DE TWEEDE)

ZAMEN + RITUELE N + ENERGIE

Koninklijke Academie voor
Schone Kunsten Antwerpen

KUNSTEN
BEELENDE
MASTER
EDUCATIEVE

AP HOOGESCHOOL
ANTWERPEN

